

NYITRAMEGYEI SZEMLE

POLITIKAI, TÁRSADALMI, SZÉPIRODALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI HETILAP.

Megjelen vasárnaponkint.

Előfizetési árak: Egész évre 10 kor., fél évre 5 kor., negyed évre 2 kor. 50 fil. — Községeknek, körjegyzőknek, tanítóknak 8 kor. **Egyes szám ára 20 fillér.**

Felelős szerkesztő és laptulajdonos:
dr. Franciscy Lajos.
Társzerkesztő:
dr. Kaszala János.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Papnevelde-utca 9. sz.
Hirdetések árai: Egy háromhasábos petitsor ára 16 fillér. Többszöri közlésnél árkedvezmény.
Hivatalos hirdetések 100 szóig 4 kor., minden további szó 4 fil.

Aratás előtt.

Évszázadokon át gazda ünnep volt Magyarországon Szent Péter és Pál apostolok napja. Akkor gyűlt egybe az alföldi majorokban az aratónép, akkor fegyverkezett, sorakozott, hogy másnap jó munkakedvvel kezdje meg a kaszák csatáját a mindennapi kenyérért.

Bízó remény és az öröm lelkesedése űlt az erős vonású arcukon, hálaérzet szállt buzgó ima szárnyán az ég felé, tisztelet, szeretet és ragaszkodás övezte körül a kenyéradó gazdát, midőn a megcsertített kasza hatalmas vágásai alatt halmos rakásra hullottak az első gabonarendek. A kik eddig nélkülöztek, a kiknek homlokán az élet nehéz gondja borongott, azok most megkönnyebbülve lélekzettek fel. Az aratás meghozta a kenyeret, a gondtalan, biztos és jó életet.

Akár gazdag, akár sovány termést hordozott kebelén a szántóföld, az arató már a munka előtt megkapta a rész előtt kijáró konvenciót, hogy az aratás alatt ne nélkülözzön semmit sem, a mi a rendes táplálkozáshoz szükséges. Kapott gabonát, eleséget, zsirt, készpénzt. A szegény ember jóléti szezonja ekkor kezdődött. Csak természetes ennél fogva, ha vidám volt, ha hálával tekintett fel az égre és a gaz-

dájára, a kitől a jó ellátáson kívül megbecsülést is kapott.

Ilyennek láthatták, tapasztalhatták az aratási idő kezdetét azok is, a kik még nem öreg emberek.

Ma az arató elégedetlen már akkor, midőn a szerződést köti meg, ez az elégedetlenség forr benne hónapokon át, s mikor kezébe veszi a kaszát, mikor az érett vetés a gyors és megszakítás nélküli munkát sürgősen követeli, a munkás kiáll a sorból, új követeléseket támaszt, teljesíthetetlen feltételeket szab a munkaadónak, a kinek szorult helyzetét lelketlenül használja ki. Boldog az a vidék, a hol ilyen állapotok még be nem következtek, de látjuk, hogy ennek a vidéknek a köre egyre szűkül, s ha földműves népünk lelki eldurvulása és a kenyéradó gazdák ellen lobogó gyűlöletes indulata tovább fog folytatódni, nem lesz Magyarországon egy zug sem, a hol az aratást csendőrszuronyok assistenciája nélkül lehetne végezni, ha egyáltalában lehetséges lesz az aratás.

Mi okozhatta ezt a nagy változást népünk lelkületében, mi tette a bosszúság, gyűlölet és keserűség forrásává azt a foglalkozást, melyet a nép azelőtt oly epedve várt, melynek hónapokkal a munka megkezdése előtt örülni tudott, melybe nyugodt szívvel vágyait és reményeit helyezte?

Mondjuk és higyük is el, hogy nem elég ma már az az aratási kereset, melyhez a munkás hozzájut, nem képes ő abból az egész éven át megélni, arra pedig, hogy valamit félre tehessen belőle, nem is gondolhat. Ez igaz lehet, de azért ez még nem magyarázza meg sem a gyűlöletet, mely ott ég annak a munkásnak a lelkében a gazda ellen, sem a munkától való makacs vonakodást. Hiszen annyi józan esze annak a paraszt embernek is van, hogy belássa a képtelenségét annak a követelésnek, hogy néhány heti munkáért a gazda olyan bért adjon, melyből a munkás egy egész éven át élhetne. De különben harag, elégedetlenség és gyűlölet ott is van, a hol a gazdák a régi aratórésznek kétszeresét biztosították munkásaiknak.

Azóta ilyen ellenségeskedésnek az időszaka az aratás, azóta bérharcok színhelye a termőföld, mióta ebben az országban *nem a magyar az úr*. Mert bizony úgy áll a dolog, az ország ős keresztény lakossága a föld népének egy nagy része felett nem uralkodik és egy még nagyobb részt nem befolyásol, nem irányít és vezet.

Már tíz évvel ezelőtt 2.619,300 katasztrális hold volt kozmopolita kezekben a magyar földbirtokból, mint tulajdon;

A „NYITRAMEGYEI SZEMLE” TÁRGÁJA.

Az aratás Spanyolországban.

A nyár az aratás ideje. Nálunk az Alföldön Szent Péter és Pál napja körül kezdődik az aratás.

Szt. Péter és Pálra
Sárgul a rozs szára.

Az északi hegyes vidékeken pedig augusztusra érik meg a gabona.

Mihelyt beáll a nyár, megkezdődik a szegény nép vándorlása, az aratók vonulása. Sűrű tömegekben, gyalog vagy szekereken igyekeznek apraján, aratószerszámmal felfegyverkezve, víg ének-szóval, tréfa és kacagás közt a még télvíz idején elszereződött helyre. Ilyenkor aztán, mivel a zene terem igazi jó kedvet, egyik-másik felcsap zenészek és örömet vagy bűjät-bánatát a muzsikába fojtja. Ha egy községbe érnek, egy-két koronás hegedűjökkel oly zenebonát csapnak, hogy ember legyen a talpán, aki nyugodt kedélyhangulatát meg tudja őrizni s hanyathomlok nem rohan valamely távol eső rejtekhelyre.

Az uradalmak és puszták csakhamar megtelnek emberekkel. Élet támad a rozs- és buza-táblákon. Nyüzsgés, sürgés-forgás, zaj, vígság, pajzán nóta mindenütt. Izzad, fárad az aratónép

kora reggeltől késő estig. Keze alatt ég a munka. Tudja, hogy mikor a másét aratja, magának is szerez.

Öröm nézni, mily jó kedvvel vágják a rendekét és szedik a markot; mily vidám gyorsasággal kötik kékébe, teszik keresztékbe, hordják be és rakják a cséplés idejéig asztagokba az Isten áldását, a föld gabonaterméseit. Nehéz munka ez, de ők nem érzik.

Rövid néhány nap mulva csak tarló jelzi a gabona helyét és a felkerekedett enyhe szellő csak bús panaszdal zeng ott, ahol azelőtt beláthatatlan kalásztengert ringatott.

Mily egészen más az élet a spanyol hártában.

Nemcsak a pirenei hegyek közt elterülő gyönyörű völgyekben, hanem, Andalusia egyes részeit kivéve, egész Spanyolországban június második és július első felében van az aratás. Iruntól, az első állomástól egészen Algezirásig mindenütt feltűnt, hogy Spanyolország a mezőgazdaság terén édes-keveset halad. A vető-, arató-, cséplő-, szórógép ismeretlen előttük. Ők még mindig az ősrégi, évezredek óta divó szokásnak hódolnak a gabonafélék termelésében, akárcsak nálunk az északi hegyes vidékek szegény lakói.

Mint sok mindenben, úgy a mezőgazdaság

terén is nemtörődés, tunyaság jellemzi a büszke spanyolt.

Rég megérett már a tavaszi buza, rozs, és nincs, aki learassa. Sokszor negyedórakig is eldöcög a vonat a túlrett gabona közt, de egy árva lelket sem látni sehol. A nemtörődés miatt ott pusztul, ottvész a termés nagy része a földön.

A hegyes vidékeken, északon és délen szép buja a kalásztenger, azonban az ország legnagyobb részében oly ritkás, hogy az egyes gabonaszárakat a vonat ablakából is meg lehet olvasni. Jó aratásról tehát itt szó sem lehet.

Sarlóval aratnak mindenütt és magas tarlót hagynak, sőt Andalusiaiban derékon vágják a gabonát. Ennek láttára társaságunknak egyik mindenre kíváncsi nőtagja azt kérde szomszédjától:

— Mondja csak, kérem, miért hagynak ezek oly nagy tarlót?

Az úriember megpödrí bajuszát s mindjárt kész a felvilágosítással:

— Hihetőleg azért, hogy a szár újra kihajtszon.

Hangos kacaj támadt e böles mondásra. A férfi elpirul és gondolkodóba esik. Valószínűleg az jutott eszébe, hogy ha a magyar mondás szerint Isten akarata a bot is elsül, miért ne hajthatna ki a száraz gabonaszár is? A nő kitörőfélben

3.350.470 hold pedig, mint bérlet. Ezen az óriási területen, mely némely vármegyében a földbirtoknak 50—60 százalékát teszi, már a szocialdemokráciával társuló zsidóság parancsol, itt a nép teljesen idegen, a magyar földesúr bánásmódjától elütő befolyás alatt áll, erkölcsi kötelekkel nincs egybefűzve a földes úrral, munkaerejének kihasználásában a rideg spekuláció nyomását kénytelen elszenvedni.

De ez még semmi ahoz az erkölcsi és szellemi hatalomhoz képest, melylyel a nemzetközies a magyar értelmiség kezéből a néptömegek vezetését kiragadták. Minden korcsma egy-egy népfórum, melyen a korcsmáros rendelkezik a nép anyagi és szellemi javai felett. Az eladósodott emberek százával kerülnek a számító lélekű kezeibe, a ki előbb vagyonuktól, keresetüktől fosztja meg őket, azután a lelküket mérteljezi meg. Sem a templom, sem az iskola, sem a község háza nem képes a vészes hely pusztításainak gátat vetni, mert az ember rossz hajlamaira, vétkei szenvedélyeire támaszkodó gonoszság, legyőzhetetlen hatalom.

A nemzetközi banda emberei bejárják az országot és a mi becsületességet, valóságosságot, a mi hazafias érzést a korcsma még ki nem ölt a nép szívéből, azt ők pusztítják ki lázító, hazug beszédekkel. A pálinka által megrontott, a korcsmárosok által lassankint megmérteljezett emberek lelkébe elhintik az osztálygyűlölet, a meghasonlás és keserűség magvait.

Óriási és hatásaira nézve megmérhetetlen hatalom a nemzetközies kezében a sajtó. Ennek 70 százalékára a magyar keresztény értelmiségnek semmi befolyása nincsen. Irhatnak rólunk, a mit akarnak, gúny és nevetség tárgyává tehetik összes intézményeinket, terjeszthetik a frívolságot, pellengérré állíthatják az erkölcsöt, a vallást és a hazát.

A kereskedelem és a nagyipar 80 %-ban a nemzetközies birtokában van.

nevetését erőltetett köhögésbe fojtotta és többé nem ostromolta gazdasági kérdésekkel a betűk és számok emberét. Nekünk pedig még sok vidám perccel szerzett ez okos megjegyzés.

Eredeti, mosolyt gerjesztő az andalusiai aratók costumje. Az asszonyok a nap égető sugarai ellen fejkre, a kendő fölé, széles karimájú szalmakalapot tesznek és hosszú szoknyájukat, hogy ne akadályozza őket a munkában, felhúzza derékig feltűrik, hogy az alatta levő vékony, szellős, sötétzsinű bő bugyogóban annál könnyebben mozoghassanak. A férfiak pedig kalapjukat félretéve, kendőt kötnek a fejükre.

Az aratás vígság nélkül folyik le. Aratók danája nem hallatszik sehol. Mindenki oly bús, oly szomorú! Lomhán, de folyton dolgoznak, még a mellettök elrobogó vonat sem érdekli őket. Talán még vidám szó sem fűszerezi keserves munkájukat.

A déli órákban, mikor a hőség majdnem elviselhetetlen, az arató szerény ebédje elköltése után valamely bokor, vagy fa árnyékában álmra dől. Egy alkalommal éppen ez időben értem az állomástól néhány lépésnyire fekvő szántóföld szélén heverő aratókhoz. Itt nagy meglepetésemre egy különös és a maga nemében páratlan művészt fedeztem fel, aki éppen akkor mutatta be

Az az egész nagy befolyás ennélfogva, melyet ezen gazdasági ágak révén lehet az ország népére gyakorolni, szintén kiesett a kezünk közül.

Ezen tények előtt szemet húnnyhat az, a kinek a világosság kellemetlen, de ez semmit sem változtat azon a szomorú valóságon, hogy ebben az országban *ma már nem a magyar az úr*. S a mióta nem ő az úr, azóta van Magyarországon sztrájkveszély aratás idején, azóta van szociális nyomorúság, népszegényedés és földosztásra töreghség.

Törvény az uzsora ellen. A népméltó parlamenti mozgalmat kezdeményező képviselők indítványai között a Mérey Lajosé ölel fel legaktuálisabb, s éppen azért legjobban megmarkolható tárgyat. Ennek az indítványnak a sorsa már eldőlt, még pedig jobbra, a függetlenségi pártnak nem rég tartott értekezletén, melyen Günther Antal igazságügyminiszter kijelentette, hogy már legközelebb beterjeszti az *uzsora-törvényjavaslatot*, mely az uzsora vétséget hivatalból fogja üldözni, továbbá a *végrehajtási törvény* novelláját, mely hatályon kívül helyezi a mostani törvény 156. §-ának tarthatatlan és veszélyes rendelkezéseit. — Ez a miniszteri kijelentés, melynek nyomán most már tetteknek kell következniök, az első és nagyjelentőségű eredménye a népméltó mozgalom kezdeményezésének, s a nyitnrai választó-kerület büszke lehet rá, hogy ez az eredmény az ő képviselőjének nyomós fellépéséhez kapcsolódik.

Miként fejlesszük a magyar ipart?

II.

A széleskörű eszmetérjesztés egyetlen eszköze a sajtó lévén, minden kezdeményező lépés csakis úgy tarthat igényt előmenetelre, ha egy elterjedt sajtótermék útján mód van arra, hogy az ország minden lakója könnyen hozzáférhető módon tudomást szerezhessen az új irányú mozgalom életrevalóságáról és hasznos voltáról. Ez okból tartom feltétlenül szükségesnek elsősorban egy olcsó és jól szerkesztett politikai napilapnak az alapítását, illetve egy már meglévőnek az átvételét.

A lap a napi politikán kívül behatóan foglalkozni az iparral, kereskedelemmel, gazdasággal. Felölelné a munkáskérdést és a munkásnak, valamint a munkaadónak érdekeit.

utólréhetetlen zenei talentumát... alvása közben. Megálltam s meghallgattam ingyen koncertjét. Soha művész ily változatos műsort nem adott elő. Hol morgott, mint a nagybőgő, hol klarinéthangon rémes gixereket vágott ki, közbe-közbe mint valami pikulából egy-egy magas hangot sivított bele, vagy melabús fuvolahangot hallatott; majd pedig mintha füttyülőt fújt vagy pipafüstöt eregetett volna a szájából, hol meg szuszogott és fulladozott, hol pedig hörgött.

Nem soká hallgathattam nagy precizitással előadott hangversenyét, mert a meghatottságtól a lábam annyira megindult, hogy csakhamar az állomás restaurációjában találtam magam, ahol helyreigazítottam lelkem egyensúlyát.

A lesarlózott gabona néhány napig markokban hever, azután kékébe kötik. A kékéket vékony, 3—4 szalmaszálból művészileg font kötékekkel kötik. A pirenei hegyek közt minden marokból kötnek egy kékét, melyeket aztán kupalakban, kalászszal felfelé felállítanak száradni. Az ország többi részében 2—3 marokból kötnek egy kékét. A kékéket nem rakják keresztbe, hanem hétszám is otthagyják heverni a földön szerteszejjel.

Ha aztán a gazda valamikor, úgy jó kedvében, rászánja magát a nyomtatásra, akkor elő-

A napilap főcélja a higgadt iparpolitikai gondolkodás terjesztése lenne. Feladataul tűzné a magyar ipartermekek hirdetését, bevezetését és értékesítését. Figyelemmel kísérné a nálunk még elhanyagolt iparágakat, és a tőke ipari felhasználására minden kedvező alkalommal mozgalmat indítana. Társadalmi úton oda törekednék, hogy az ország minden részében iparpártoló egyesületek alakíttassanak, amelyek állandó figyelemmel kísérnék a magyar ipar terjeszkedését és a kereskedelemben is megkövetelnék a magyar gyári és háziipari cikkek tartását. A magyar gyárosok, iparosok, kereskedők, háziipart folytatókat megtámadt érdekeikben támogatná.

A lap mikénti terjesztése egyik legfontosabb pontja a vállalat sikerének. A bő tartalom és helyes összeállítás nagyban megkönnyítené ugyan e munkát, de mindazonáltal gondoskodni kellene más úton is az elterjedés elősegítéséről. Tekintve a lap nemes célját, a magas kormány támogatását is meg kellene nyerni olyan formában azonban, hogy ezáltal a lap független iránya érintve ne legyen és ne lehessen.

A tervezet legbiztosabban sikerhez vezető része azonban a hirdetések biztosítása lenne. Itt domborodik ki az újítás teljes fontossága és ez a tulajdonképeni rügója az egész vállalatnak. Az eddigi hirlapi hirdetések ugyanis szerencsejáték színezetével bírtak, amennyiben eredményük legtöbbször a külső formától, a csábító tartalomtól és a véletlen szeszélyétől függött, mert csak a szembetűnő, nagyhangú és legtöbbször valótlanságtól hemzsegő hirdetések jártak a hirdetőre nézve eredménnyel, míg a komoly, igazán nélkülözhetetlen hazai gyártmányú iparcikkek szerény jelentkezése elmosódván az általános vásári lármában, semmiféle anyagi eredményt elérni nem tudtak, sőt a nagyközönség még ma sincsen tájékozva aziránt, hogy mely iparcikkek kerülnek ki magyar gyárakból és melyek tarthatnak — jó minőségük miatt is — igényt a pártolásra. E lényeges hibák jóvátétele lenne a lap hirdetési rovatának a feladata. A hirdetések két osztályba soroztatnának és pedig: állandó és alkalmi hirdetések. Az állandó hirdetések egy három évre szóló szerződés alapján vétetnének fel a következő feltételek mellett: A hirdető köteles lenne évente egy bizonyos összeget fizetni amelynek fejében a lap:

a) a hirdető által előírt hirdetést minden megjelenés alkalmával közöl;

b) a lap által alkalmazandó hűsz kereskedelmi utazó egész éven át járja az országot és a magyar ipari cikkekből összeállított mintagyűjte-

keríti kétkerékű kordéját, (a kereke legalább is két méter átmérőjű), s elkészíti a gabona behordására. A kordé mind a négy szegletére egy-egy hosszú lécet alkalmaz. A kordéba a pirenei hegyek közti vidékeken két ökröt fog be, másutt a jobb módú gazda 3—4 öszvért, de egymás elé, legelől vezetőnek egy csacsit, a szegényebb pedig két szamarat fog be egymás mellé s megindul a szántóföldre. A kékéket a kordén lécek közé rakja toronymagasságyúra s kötelekkel a lécekhez erősíti. Ha nincs kordéja, akkor az öszvér vagy a szamar végzi a behordást. A hátára ajtószerű, hosszú és széles deszkát erősítenek s arra rakják a kékéket jó magasra.

A gabonát kevés helyen hordják haza, a kékéket többnyire a házhoz közel fekvő szántóföldön egy rakásra dobják s azonnal kinyomtatják.

Érdekes látványt nyújtott Granada előtt két szamar, amint kékéket megrakottan egy csobogó csermely partján minden vezető nélkül egymásután cammogtak lassan és komolyan a nyomtatás helyére.

Úgy látszik, — jegyez meg egyik társunk. — hogy itt a szamar a legokosabb a háznál, jobban tudja, mit kell tenni, mint léha gazdája.

A szántóföldön elszórt kalászokat itt is szegény asszonyok szedik fel. A maradékból tehát az ég madarainak is jut egy kevés.

ményeket kellő osztályozással magával viszi és azok segítségével a kereskedőktől a rendeléseket felveszi. A rendelések a lap értékesítő osztályába kerülnek, ahonnan azok az egyes gyárakhoz lenének átírva és onnan kapná a rendelő az árukat.

c) Az állandó hirdetőik részére Budapesten egész éven át állandó munkakiállítás áll rendelkezésül, ahol nemcsak hogy kiállíthatják gyáraik azon készítményeit, amelyeknek szélesebb körbeni elterjedésére számítanak, hanem egyszersmínt a kiállítási épületben levő irodában a kiállítást látogató kereskedők és magánügyének rendeléseket is eszközölhetnek.

d) A vállalat olyan bejegyzett védőjegyeket készíttetne, amelyek minden árucikkre alkalmazhatók lennének és amelyek a vásárló közönséget megvédenék attól, hogy a magyar iparcikkek helyett külföldieket kapjon.

Elemi iskolánk bajai.

A nyitrai róm. kath. elemi iskola ez évi értesítőjében, az iskola történetét megvilágító adatok között azt olvassuk, hogy a IV. kerületi fiúiskola a kerületi tanulók befogadására ma már elégtelen.

Ez nem volt titok azok előtt, a kik a helybeli iskolai állapotokat figyelemmel kísérik. Az is köztudomású, hogy az iskolaszék már jó néhány hónap előtt elhatározta a szóban levő iskola kibővítését.

Ha ezt így halljuk, vagy olvassuk, önkéntelenül is az a gondolat támad bennünk, hogy a IV. iskola tantermeiben túrheteretlenül nagy a túlszűfolttság. Pedig erről szó sincs. Az egyesített I. és II. osztályba 82 tanuló iratkozott be. Ezek közül kimaradtak és mulasztás miatt, vagy egyéb okból nem voltak osztályozhatók 16-an, ennél fogva az osztályt állandóan 66-an látogatták. De tegyük fel, hogy 82 tanuló látogatta volna állandóan az osztályt, még akkor is ennek az osztálynak látogatottsága kisebb, mint a belvárosi iskolánál a 3. és 4-ik osztályé, a hol a beiratkozott tanulók száma 86, illetőleg 89 volt.

Az egyesített III—VI. osztályban 89 tanuló volt, tehát éppen annyi, mint a belvárosi iskola IV-ik osztályában.

Nem vonjuk kétségbe, hogy a tanítás sikerének szempontjából nagyon kívánatos, hogy egy elemi iskolában se legyen a tanító a tanulóknak olyan tömegével megterhelve, mint a minőt az idézett számok jeleznek. De a mi viszonyaink között ilyen számú tanulóereg még nem teszi az iskolát túlszűfoltttá, feltéve, hogy a tantermek eléggé tágasak az ifjúság befogadására.

A nyomtatást ósvérekkel vagy szamarakkal, vagy hosszú sima hengerrel, vagy fogas kerekkel ellátott hengerrel végzik. A nyomtatás után csak polyva marad, a kemény szárú szalma ezer darabra török.

A szórás lapáttal történik, mint nálunk a szegényebb vidékeken.

A magas (egy két araszos) tarlót az esti órákban meggyújtják, hogy az ottmaradt hamu, mint jó trágya, termékenyítse a földet. Valóban nagyszerű, de borzalmas kép tárul elénk, mikor az esti homályban néhány száz hold tarló nagy lánggal ég.

Egyes vidékeken, különösen Valencia környékén a nép fáradhatatlan szorgalma és a célszerűen berendezett csatornázás következtében a termékeny földben egy évben kétszer-háromszor is megterem a buza. Azonban, sajnos, a nagy jólét eltéríti még a legalsó rétegeket is őseik szigorúbb vallásos érzületétől és karjaiba dobja a republikánus és anarchista tanok terjesztőinek. Nem csoda aztán, hogy több helyen az ünnep- és vasárnap megszenteléséről, a munkaszünetről alig lehet szó. A mezei munkát, tehát az aratást ép úgy végzik ünnep- és vasárnap, mint hétköznap.

Richter M. István.

A IV. kerületi iskola tehát a tanulók számát tekintve túlszűfolttnak nem mondható. Ha azonban az iskolaszék a tanulók mai száma mellett is már szűknek tartja a tantermet, akkor itt egy olyan hibával van dolgunk, melyért csak azokat lehet okozni, a kik 8 év előtt a IV. kerületi iskola építésére befolyást gyakoroltak. Hiszen akkor már előre lehetett látni azt, hogy minő mérveket fog ölteni rövid idő alatt az iskola látogatottsága, ehez kellett volna szabni a tantermek terjedelmét.

Ez azonban most már megtörtént dolog, melyen rekriminációkkal úgy sem lehetne változtatni. Tény az, hogy az iskola bővítésre, helyesebben mondva fejlesztésre szorul.

Ennél a fejlesztésnél nézetünk szerint legfontosabb szempont az iskola nagyobb széttagolása. Szaporítani kell egyelőre legalább egygyel az önálló osztályok, s ehez képest a tanítók számát, úgy azonban, hogy az ezen célból eszközözendő épületbővítés lehetővé tegye a jövőben az iskola fejlesztését újabb építkezés nélkül.

A fejlesztéssel kapcsolatosan szőnyegre kerül az intézet önállósításának kérdése, mely már szinten megérett a megoldásra. Úgy erkölcsi, mint pedagógiai szempontból is kívánatos, hogy a pártcai iskola egy igazgatótanító vezetése alatt, mint önálló intézet működjék, fegyelmi és iskolahatósági ügyekben önrendelkezési joggal bírjon.

Ezek a reformok minden esetre újabb pénzáldozatot követelnek, de a tanügy fejlesztésére mindig kell pénznek lennie úgy az iskolát fenntartó város, mint az azt segítő püspök pénztárában. Egy pillantás a nyitrai róm. kath. elemi iskola költségvetésére mindenkit meggyőzhet arról, hogy az említett tényezők az iskola fontosságához mérten nagy terhet éppen nem viselnek, hogy tehát az áldozatkészségben bátran tovább mehetnek.

—6—

Új hitelszövetkezet Nyitrán.

A lapunkban is többször hirdetett eszme testet öltött jún. 23-án, a ker. munkás-egyesület helyiségében. Megalakult a ker. szoc. önszegélyző hitelszövetkezet. Akik azon a nézetben vannak, hogy a munkásnép szellemi és erkölcsi emelésének nélkülözhetetlen feltétele anyagi helyzetük javítása, örömmel fogják üdvözölni az új intézményt, mely ezt a célt tűzte maga elé s természeténél fogva alkalmas is ezen cél szolgálatára. Mert míg a közönséges pénztézet, melyből több van mint kellene Nyitrán, kétélű fegyver s a szegényebb osztályoknak többet árt, mint használ, addig a létesített önszegélyző hitelszövetkezetben ki van zárva minden könnyelmű adósság csinálás és szinte kényszerítőleg mutatja elő a takarékoságot és vagyonygyűjtést.

Az alakuló gyűlésen a nyitrai iparosok és munkások nagy száma vett részt. Csernyák József üdvözölvén a megjelenteket s örömet fejezvé ki a fölött, hogy az iparosok és munkások érdekeit felkaroló hitelszövetkezet létesülni fog, fölkéri a jelenlevőket, hogy gyűlésvezető elnököt, jegyzőt és hitelesítő tagokat válasszanak. Elnöknek ifj. Szteszkál Lukács, jegyzőnek Rísnovszky János, hitelesítőnek Hromy Endre és Simek Antal választattak meg egyhangulag.

Ifj. Szteszkál Lukács megköszönvén a választás útján megnyilatkozó bizalmat, fölkéri Szteszkál József munkás-egyesületi elnököt, hogy adja elő a hitelszövetkezet mibenlétét és célját.

Szteszkál József rövid beszédében megvilágított mindent, amit a belépőknek tudniok kell a szövetkezetéről. Hogy a szövetkezet tagjai bármely foglalkozásu egyén lehet. Még nők és gyermekek is Kivételnek a jóerkölcs ellen vétők s a vallás és hazaelenes társulatok tagjai: pl. szociáldemokraták. A 10:40 filléres részvény 10 éven keresztül fizetendő tetszés szerinti részletekben, míg nem 104 korona teljes üzletrésze növekszik. Aki 10 részvényt irt alá 1040 koronát fizet be 10 év alatt. A részvények haszna 2 százalék kamat s az osztalék. A kölcsön kizárólag kezesek és hitel alapján adatik 4 százalékra. A vezetésről s ellenőrzésről 3 tagu igazgatóság és 20 tagu felügyelő bizottság kezeskedik. Az esetleges kárért az összes tagok, de csak fizetett részvényeik erejéig felelősek. A részvények hatóságilag le nem fog-

lalható vagyont képeznek. Tíz év lejártával a hitelszövetkezet új tartamra fog megalakulhatni. Előadása után felolvastattak az alapszabályok, ezekhez, valamint a felszólaltak kérdéseirehöz tót nyelven Szteszkál József kellő magyarázatot nyújtott.

A pontok egyenkint és teljességükben elfogadtatván, elnök kimondotta a szövetkezet megalakulását.

Erre a tisztikar választása következett. Igazgatósági elnöknek Szteszkál József, ig. hely. elnöknek Rusz István, igazg. tagnak Richter Lajos lettek megválasztva. A felügyelő bizottság elnökének Kaszala János dr., tagokul 10 mester, 10 munkás választott meg: Chovanez János, Csernyák József, Holz Pál, Hromy Endre, Rísnovszky János, Rutkovszky János, Sulgan András, Stift Gyula, ifj. Szteszkál Lukács, Weigl Antal, Alfredi Gyula, Bruck Ferenc, Grok József, Jeney János, Militzer Dömötör, Németh János, Sztár Gyula, Sztár Pál, Urbanek István, Vojna István. Könyvelőnek Bednarovics Ágoston, pénztárosnak Jankovics Pál lett megválasztva.

Az eddig jegyzett részvények száma 516, a hitelszövetkezeti tagok száma 127. A tagkönyvek kiadása június 30-án, a részvénybefizetés július 7-én veszi kezdetét. A hivatalos órák a munkásegyesület irodájában vasárnap délutánonként tartatnak.

A szövetkezet iránt olyan érdeklődés tapasztalható, hogy a jegyzett részvények és tagok rövid időn belül megkétyszeresednek. Ha a remény valósul, ezer részvényes összegyűjtött tőkéje után 104 ezer kor. vagyon lesz tíz év alatt, amely a szegény munkásosztály birtokában, s a kapott, valamint a fizetett kamatok egész összege a kölcsönök nagy halmaza után nem megy át idegen kézbe, hanem a szövetkezetben, illetve a munkásnépnél marad. A megalakult szövetkezet e szerint ismét egy hatalmas eszköz arra, hogy az iparos és munkás osztály együttes munkálkodással kiszabadítsa magát a nyomor bilincseiből s hivatásának magaslatára emelkedjek.

Ujdonságok.

Tisztelt előfizetőinket, kiknek előfizetése július 1-én lejárt, kérjük, sziveskedjenek azt minél előbb megújítani.

A kis emberek érdekében.

Lapunk t. olvasói előtt ismeretes az a népművelő parlamenti mozgalom, melyet a képviselőháznak öt tagja megindított, s melyhez már az országos koalíciónak mintegy 200 képviselőtagja csatlakozott.

A kis emberek és a magyar föld érdekében szállott síkra a parlamentnek ez a számra, tekintélyre, jelentőségre nézve egyaránt nagy tábora.

A kis embert igazságos jogintézményekkel megvédeni, ügyes-bajos dolgaiban megsegíteni, a jogkeresésnek leggyakrabban előforduló viszonyaiban könnyebbséget szerezni neki, a magyar földet népünknek megtartani, abból a nemzeti erőnek és a népjólétnek újabb forrásait megnyitni: ez a célja ennek a nagy horderejű mozgalomnak, melynek nőttön kell nőnie, a míg csak teljesen meg nem hódítja az ország legszélesebb rétegeit.

A nyitrai választó kerület polgárait örömmel töltetheti el az a tudat, hogy a kerület jeles képviselőjét is a mozgalom kezdeményezői között láthatják.

Az a nemes érdekkapcsolat, mely a kerületet minden jó, minden üdvös ügy tekintetében képviselőjéhez fűzi,

kötelességünké teszi, hogy képviselőnknek, Mérey Lajos úrnak a népméltóság érdekében felemelt szavára visszhangot adjunk.

Indokoltnak látszik ennél fogva, hogy a nyitrai választó kerület értelmisége a nyilvánosság előtt fejezze ki a képviselőnk és társai által kezdeményezett mozgalomhoz való csatlakozását.

Kérjük azért t. elvbarátainkat, sziveskedjenek szóval, vagy írásban, akár egyszerű levelezőlapon is, csatlakozásukat lapunk szerkesztőségében bejelenteni.

Mi azután a csatlakozók nevével közlést teszünk s az így szervezett kerületi mozgalmat képviselőnk tudomására hozzuk.

Abban a meggyőződésben, hogy jó szolgálatot teszünk ezzel a hazafiás, keresztény és magyar szempontból nagyon üdvös ügynek, sorakozunk egy emberként mindnyájan a népméltóság kibontott zászlója alá!

Személyi hír. Gróf Batthyány Vilmos dr. püspök-coadjutor folyó hó 25-én Tatalomniczról visszaérkezett Nyitrára. — Dr. Kaszala János lapunk társszerkesztője pappá való felszentelése tizedik évfordulója alkalmából f. hó 28-án Máriacellbe utazott.

Nyitramegye új tanfelügyelője. Lapunk zártakor értesülünk, hogy Nyitramegye tanfelügyelőjévé Libertiny Gusztáv helyébe Takács Béla kassai kir. segédtanfelügyelő nevezett ki. Takács Belában Nyitramegye tanügye kitűnő gondozót nyert.

Papszentelés. A nyitrai nagyobb papnevelőintézet végzett theológusai folyó hó 27-én subdiakonussokká, 29-én pedig diakonussokká szenteltettek fel. Az áldozópapi szentelés július 2-án lesz a székesgyházban. A szertartás reggel 8 órakor kezdődik.

Aranylakodalom. F. évi június 28-án Hönig József és neje szül. Biringer Fanni, felső városi lakosok, ünnepelték egybekelésüknek 50-ik évfordulóját. A jubileum házaspart a 86 éves menyasszonyt és a 87 éves vőlegényt, dr. Biringer Ferenc rokonait Kutvaszer István kanonok úr a szent Ferenc-rendiek templomában celebrált esendes szent mise után áldotta meg.

Primiciók. A július hó 2-án felszentelendő ujmisések közül hárman Nyitrán fogják tartani a primiciókat július 3-án és pedig Vlaszaty Márton a nagyobb papnevelőintézet kápolnájában 1/27-kor, Chmielovszky László az őrgrófok névére templomában 1/28, Hermann István az alsó városi plebánia templomban 9 órakor.

A tanfelügyelői szék hely át-helyezése. A nyitramegyei kir. tanfelügyelői szék, amely évek hosszú során át Galgócon volt, július hó 1-jével Nyitrára helyeztetik vissza. — A vallás és közoktatási miniszter már le is irt a vármegyéhez, hogy a tanfelügyelői hivatal számára a legrövidebb idő alatt alkalmas helyiségről gondoskodjék.

A nyitrai m. kir. pénzügyigazgatóság hivatalos órái f. évi július 1-től további intézkedésig köznapokon reggeli 7 órától délután 1 óráig tartanak.

Nyári mulatságok. A nyitrai kath. legényegyesület ma, június hó 29-én délután 1/4 órakor saját házában (Piarista-u. 22.) örömmünnepeket rendez, melyen az egyesület elnöke ünnepélyesen átadja a múlt évi budapesti kiállításon kitüntetett tagjainak a kiállítási érmeiket és emléklapokat. Az ünnepség után kirándulás a Zoborba. Ugyancsak ma tartja júniusát a nyitrai kath. kör a zsbóri zárdában. Ezen nagyméretűnek ígérkező mulatság iránt nem csak a városban, hanem a vidéken is roppant nagy az érdeklődés.

A nyitrai városi ipartestület zászlóavatási ünnepélyének évfordulója alkalmából f. é. július hó 7-én, vasárnap a zsbóri Toifel-féle kerthelyiség-

ben házalapja és elagott iparosok javára zártkörű nyári mulatságot rendez a következő programmal: 1. Reggel 8 órakor gyülekezés az ipartestület helyiségében. 2. 8 és fél órakor kivonulás zászló alatt a piaristák templomában megtartandó ünnepélyes szent miséhez. 3. Délután 4 órakor a mulatság kezdete. Díjkuglizás, tombola. A tánc este 9 órakor kezdődik. Belépő-díj személyenként 1 korona. Felülfizetések köszönettel fogadtatnak és hírlapilag nyugtáztatnak. Kedvezőtlen idő esetén a mulatság júl. 14-ére marad.

A nyitrai róm. kath. felsőbb leányiskola növendékei az iskola tantestületének vezetése alatt folyó hó 24-én nyári kirándulást tettek Bajmóca, mely a kedvezőtlen idő dacára is igen jól sikerült.

A ker. szocializmusért. A nyitrai munkásnép mindjárt kezdetben oly tömegesen csatlakozott zászlójához, hogy az egyesület megfelelő nagy házat volt kénytelen építeni. A sok jötevő között már akkor első helyet foglalt el Bende Imre megyés püspök úr öngyerméltósága, ki az építő anyag legnagyobb részét adta, körülbelül 2000 korona értékben. A megyés püspök úr tudván, hogy a szocialistákat bajos kielégíteni, most ismét 1000 koronát adományozott az egyesületnek építkezési költségeire. A keresztény szocializmus nagy-lelkű pártfogójának és jötevőjének az egyesület nevében ez úton is halás köszönetet mond Szteszkál József elnök.

Tanítói választás. Folyó hó 22-ikén töltött be a megüresedett tanítói állás Vághéve községben. Két pályázó közül Gasparovics Anna felsőházi tanítónő választatott meg egyhangúlag.

Névmagyarosítás. Tischler József vágóhelyi kir. adóhivatali ellenőr vezetőket nevével a m. kir. belügyminiszter engedélyével „Asztalosra“ magyarosította.

A kulturpalota. Azt a fontos ügyet, melyet egy Nyitrán létesítendő kulturpalotának a terve képvisel, mi kezdetől fogva városi és vármegyei közös ügynek tartottuk. Nyitra vármegyei szék hely, s ezen a révén Felsőmagyarország legzadagabb és legműveltebb részének központja. Ez okból a város fejlődése, kulturintézményeinek szaporítása nemcsak városi, hanem vármegyei érdek is, tágabb vonatkozásban az egész Felvidék érdeke. Azért csak helyeselni tudjuk azt a tervet, mely szerint a kulturpalota ügyében a vármegye is megmozdulni készül. Főispánunk vezetése alatt, mint értesülünk, legközelebb küldöttség megy Budapestre a kormány elé, s ott nyomtatékkal ad kifejezést annak a közöshajnak, mely a kulturpalotát illetőleg az egész vármegyét el-tölti, feltárja egyúttal azokat a jelentős szempontokat, melyek Nyitra mellett szólnak akkor, midőn egy ilyen kulturintézménynek a létesítéséről van szó. A küldöttséghez a vármegye orsz. képviselői is csatlakoznak. Azt is hallottuk, hogy ha a vármegye magáévá teszi az ügyet, akkor attól az anyagi hozzájárulástól sem vonakodnak, mely a jelen esetben elmaradhatatlan. Az állam ugyanis telket kíván a kulturpalotáért versenyző városoktól és 40—50 ezer korona hozzájárulást. Nyitra város vagyoni helyzete ilyen összegű pénzáldozatot lehetetlenné tesz, de telket adhatna a város. Ez esetben a pénzáldozatot a vármegyének kellene vállálnia. Ha ilyen irányban fognak dolgozni az illetékes körök, a siker reményével nézhetünk a kérdés megoldása elé.

Halálozás. Mész Sándor mérnök, a nyitrai takarékpénztár igazgatósági tagja, folyó hó 26-án életének 68-ik évében Nyitrán elhunyt. A boldogult tevékeny, sokat tapasztalt ember volt, a ki a 60-as években részt vett a szerencsétlen Miksa császár mexikói expedíciójában. Később Nyitrán fejtett ki üdvös tevékenységet, több közhasznú intézményünk így a nyitrai gőzfürdő, az ő folyton tervezető, gyakorlati munkásságának köszöni létesülését. Az utóbbi években már teljes visszavonultságban élt.

Özv. Kupeczni szül. Havlicsek Teréz úrnő, június 23-án Vágbesztercén elhunyt. — Nyugodjanak békében!

Megtagadott „elégítélet“. A nyitrai Iparbanknak lapunkban is közzé tett multkorai nyilatkozata miatt a „Nyitra“ című krajcáros újság szerkesztője „lovagias“ elégítéletet kért a bank igazgatóságától, a mit ez arra való hivatkozással tagadott meg, hogy a bank vezetősége, vagy annak egyes tagjai a közösen tett nyilatkozatért lovagias elégítelésre magukat kötelezetteknek nem tartják. — Mi ehhez a korrekciójához még azt adjuk hozzá, hogy közfel-fogás szerint az Iparbank nyilatkozatának a súlya olyan, a melyet bárkinek is a válláról csak a

biróság emelhet le. A míg ez meg nem történik, addig az, a kit ez a nyilatkozat sújt, nem játszhatja a lovagot.

Nincs pénz. A nyitra—lévai vasút engedélyese, Neumann Ráfaiel 40.000 koronát kér Nyitra várostól segélyképen a vonal kiépítéséhez. A város gazdasági és pénzügyi bizottsága minap foglalkozott ez ügyvel, s Kubinyi Endre felszólalására abban állapodott meg, hogy a kérés megtagadását fogja a képviselőtestületnek javasolni, azzal az egyszerű indokolással, hogy a városnak ilyen kiadásokra nincs pénze. Ez tényleg így van és különben is, midőn Nyitramegye a szóban forgó vasútra 200.000 koronát megajánl, s ezt az összeget főképen azért emeli olyan magasra, mert a vasút létesítését első sorban a vármegye szék helyére, Nyitra városra nézve tartja előnyösnek, akkor a várostól még külön is kéréselni próbálni egy igen tekintélyes összeget, legalább is túlságos bátorság.

Elfeledett szobor. N. N. Nyitra 1 kor. Tökösített fél évi kamat 74 kor. Hozzáadva a mult számban kimutatott 3343-62 k. lesz főösszeg 3419-74 kor.

Az érsekújvári járás székhelyének Nagysurányból Érsekújvárra való át-helyezését a belügyminiszter a mult évi decemberi rendkívüli közgyűlés határozata ellen benyújtott felelkezés folytán elrendelte. Ezzel ez a régóta húzódozó, sok vitára, akció és ellenakcióra okot szolgáltató ügynek a sorsa el van döntve. Kíváncsinos, hogy a belügyminiszter intézkedésében a járás közönsége megnyugodjék, mert elvégre is csak célszerűségi okok szólnak eddig is Nagysurány mellett, s ha ezeknek mellőzéséből némi hátrány származik, azt a fejlődő közlekedési viszonyok fokozatosan fogják csökkenteni s idővel meg is szüntetik.

Rajz és kézimunka kiállítás. A szakolczai állami el. iskola a mult napokban szép előmenetelről tanuskodó rajz és kézimunka kiállítást rendezett. A kézimunka-osztály érdekes agyagmintázást, papíros és famunkákat foglalt magában.

Kirándulás. Az érsekújvári máv. műhely személyzete külön vonaton e hó 29-ére kirándulást rendez a kies bajmóczi fürdőre. — Eddigélé már mintegy 320-an jelentkeztek a kirándulásra, melyen a vasúti zenekar is részt fog venni. A kirándulás több élvezetes műsorral is lesz egybekötve.

Mi van a főkapitány jelentésében? Nem a nyitrai főkapitány jelentésére gondolunk, mert abban hogy mi van, azt úgy is tudjuk. Az van benne, hogy Nyitrán nem árulnak hamisított tejet és vajot, céda személyek nem zavarják az utcák éjjeli csendjét, idegen csavargók nem tolatkodnak a helybeli koldusok közé, nem fenyegetik a vagyombiztonságot, a kocsmákban szombat és vasárnap este mintaszerű nyárspolgári mulatozás folyik stb. Mindezt tudjuk. Hanem mi sokkal érdekesebb és tanulságosabb a budapesti főkapitány jelentése, a ki a belügyminiszter, s közvetve a főváros és az egész ország tudomására hozza, hogy közbiztonsági viszonyainkra nevezetesen veszedelmes a romániai, orosz s lengyel zsidóságok egyre tödülő letelepedése. Hát még mennyien tudulhatnak oda, a hol a hatósági ellenőrzés nem oly szigorú, mint a fővárosban? A budapesti főkapitány ezután biztosan antezemita hirbe keveredik, de ettől meg nem betegszik.

Szövetkezeti élet Nagybossányban. Szövetkezeteink közgyűléseinek megtartása után talán nem lesz érdektelen körvonalozni egy falu szövetkezeti életét. Községünkben három szövetkezet működik és talán joggal mondhatjuk, hogy virágzik. Első és legrégebb közülök a „Hitelszövetkezet“, mely évről-évre szilárdan halad előre. 1906. lezárásánál 58.530-26 kor. vagyont tüntet fel föl a mérleg, melyből tagjainak 47.038 kor. kölcsönt nyújtott 6 1/2%, de egyben erős a reményünk, hogy ezt a kamatlábat a legrövidebb idő alatt 6%-ra tudjuk leszállítani. Második szövetkezetünk a „Fogyasztási szövetkezet“, a melynek mult évi bevétele már szinten meghaladta a 40.000 koronát. A tapasztalat bizonyítja, hogy a vásárló közönség csak nehezen tudja megbecsülni a jó árut és a lelkiismeretes mértéket, hanem inkább veszi a silányat — mert az „olcsóbb“. Pedig a szövetkezetnek főhivatása, hogy a falusi börszánereket sakkban tartsa és a közönséget friss és jó áruval lássa el. Szövetkezetünk a mult évre részvényenként 5%-ot fizetett s a bevásárlóknak még további 3%-ot juttatott. Reméljük hogy a szövetkezet helyiségeinek kibővítése által a forgalom jelentékenyen fog emelkedni a következő évben. Legifjabb szövetkezetünk, de a mely ügylátszik a leggyorsabban fejlődik: a „Tejszövetkezet“. Feu-

állásának harmadik évében (1906.) beszállított 295.804 liter tej, készült 119 mm. 59-75 kg. teavaj. Az eladott tejért, vajért és túróért pénztári bevétel kitesz 53,109-40 kor. Ezekből a számokból kiki világosan láthatja, mily óriási haszna van a gazdaközönségnek egy tejszövetkezetből és mily szükséges ilyenek berendezése főleg a mai időben, a mikor csak rossz termés idején van a gabonának valamelyes értéke. Ezeknek a szövetkezeteknek élén *bari Leidenfrost Károly* nagybirtokos és *Budischovsky Ernő* gyártulajdonos urak állanak, a kik nemcsak erkölcsileg azokat támogatják, hanem a vezetéssel járó fizikai munkát is negyreszt ők végzik, s ezzel valóban követendő példát adnak és a nép háláját és tisztelét bőségesen kiérdemelték. A jövőben még a következő egyesületeket óhajtuk életbe léptetni: „Gabonarakaró szöv.”, „szövetkezeti mézszárszövet”, „szövetkezeti vendéglát.”, — és mindezeknek az összekötő kapcsát: „Szociális Népkör”. Legnagyobb akadályunk a teljes lakáshiány, de reméljük, hogy az erős akarat ezt is legyőzi és az említett új szövetkezeteket — a melyekről tárgyalások és előkészületek már folynak — egy év leforgása alatt Isten segítségével tető alá hozzuk. B.

A tardoskeddi róm. kath. olvasókör iparos osztálya a kath. egyesületi ház összes helyiségeiben ma június hó 29-én színielőadással egybekötött zártkörű táncmulatságot rendez. Színiere kerül: „Próbaházasság.” Vig színiere a fővárosi életből, dalokkal 3 felvonásban. Irtá: Gerő Károly. Személyek: Szikora Márton, 28 éves magánzó Paál Mihály, Rozália, 51 éves a felesége Groszmann Terka. Kanócz Gyuri, örmester Vitko Ferenc. Birike, testvére Prisztaes Vilma. Hajdu Bokor Berezi, vár. hiv. Sárliczky Béla. Hajdu Bokor István, szentesi gazdag paraszt Móriusz Gusztáv. Zsuzsanna, a felesége Babusik Janka. Patonai Bódog, mézszáros Rozália házában Hamar Péter. Czira Klári, kávémerő ugyanott Babusik Valika. Sági Julcsa, kisasszony Vitko Terka. Rákóczi Alajos, cselédszerző Zorád Béla. Czilike, szobaleány Gábris Annuska. Egy káplár, egy levélhordó, egy pincér Laklót Aladár. — Kezdet d. u. 6 órakor.

Elitelt nemzetiségi tanítók. Kulcsk Pál, Lajda Vladimir és Simonovits Mihály ág. ev. tanítók a koronázási jubileum emlékünepén az iskola tantermeit idegen zászlókkal díszítették fel. Ezen kihágás miatt dr. Filberger Gyula miavai főszolgabíró a tünneteket egyenként 15 napi elzárásra és 200 korona pénzbüntetésre ítélte.

Ezen ügynek furcsa fordulatot adott Csulik Lajos a nyitrai ág. ev. egyházmegye főesperesének nyilatkozata, melyben a következőket mondja: „Mint a miavai ág. ev. iskolák felettes egyházi és fegyelmi hatósága, a lapokban megjelent hír elolvasás után, a vizsgálatot hivatalból megindítottam s a helyszínen lefolytatott vizsgálat a következőket derítette ki: 1. A miavai szolgabíró június 7-én, tehát egy nappal az iskolában a koronázási jubileuma alkalmából rendezett ünnep előtt, három teremben összesen 14 darab zászlócskát foglalt le. Lehetetlen tehát, hogy ezek a zászlócskák az iskolai ünnep alkalmával, június 8-án ki voltak függesztve, mert akkor már a szolgabírói hivatalban voltak. 2. A miavai főszolgabíró szíveségéből mind a tizenhárom darab zászlócskát megtekintettem. A miavai főbíró az összes zászlócskát felkészülten nyújtotta át. A papirokból készült és vesszővel ragasztott zászlócskák nagyságát a dolog eléggé bizonyítja. 3. A koronázási ünnepe napján és a vizsgálatok alkalmával a tanítók asztalai nemzetiszínű zászlóval voltak földiszítve s ilyen zászló lenget az iskolaépületről is. Az iskolai kirándulás napján a gyermekek körülbelül húsz nemzeti zászló alatt mentek az erdőbe. 4. Meggyőződtem, hogy az elkobzott zászlócskák a gyermekek szabad időben maguk készítették izlésük és fölfogásuk szerint, határozatlan színekből, minden tünnetes célja nélkül. Föl akarták díszíteni a tantermeiket, a hogy ez már ötven év óta minden évben szokásban volt s a közigazgatási hatóság ebben eddig sértést nem látott. 5. Néhány zászlócskán Sláva felírás volt, a mi magyar nyelven Eljen-t jelent és nem Szlávia.”

Most már két hatóság áll itt szemben egymással, a mennyiben a dolgot mindegyik másképp adja elő. Azt kizártnak kell tekintenünk, hogy akár az egyik, akár a másik szándékosan ferdtette volna el a valódi tényállást. De félrevezetés, vagy felületesség megfigyelés folytán igenis tévedhetek. Ha azonban akárcsak fél igazság van abban, a mit a nyilatkozó egyházi felügyelő mond,

akkor is már a közigazgatási hatóság ítéletét túl szigorúnak kell tartani. Követeljük meg a hatóságok kerélhetetlenül a magyar címer és zászló alkalmazását, a miről ezentúl az új népiskolai törvény jól fog gondoskodni, és ha ellenszegülést tapasztalnak, sujtssanak le a törvény egész szigorával az engedetlenekre, de egy akár ostobaságból, akár könnyelműségből eredő büntetésért, melyet különfeleképpen lehet magyarítani, sőt eltagadni is, kár drákói rendszabályokhoz nyúlni. Hiszen csak másképp ne tünessenek ellenünk a pánszlávok, az ilyen ostobaságtól igazán nem lesz baja a magyar államnak. De ha nagy apparátussal lépünk fel az ilyen otromba ripókság ellen, gyengeségünknek a jelét adjuk, s ellenségeink kezébe igazító eszközöket szolgáltatunk.

Megszökött szerkesztő. A szakolczai „Ludivé Noviny” című tót nemzetiségi hetilap felelős szerkesztője, Dubravszki Nándor, az ellene folyamatban lévő számos sajtópör következményei elől Amerikába szökött. Egy évvel ezelőtt elődje, Bielek Antal ugyanígy tett.

„Radikális 48” Ez a címe annak az új politikai lapnak, melynek 3-ik számát e héten vettük. A cím már jelzi, hogy a nálunk egy idő óta felbujzott szélső irányok ezzel a lappal egy újabb sajtóközeget nyertek. A lap tendenciáját azonban a programja árulja el, mely első tekintetre nyilvánvalóvá teszi, hogy a szélsőknek ismét sikerült ezzel a lappal egy bolondító eszmatagot a közvéleménybe beplántálni. Követeli a Radikális 48 az önálló vámtérületet és jegybankot, 1908. január 1-ső napjára, monarchikus (sic!) formába öltöztetett köztársaságot! A latifundiumok megváltását és kötött parasztbirtokká való átalakítását, esetleg a parasztnak törvényes kényszer útján való bérbeadását. A mondat szerkesztésnél fogva ezt úgy is lehetne érteni, hogy a parasztnak kell törvényes kényszer útján bérbeadni. Parasztbirtokká alakítandók át a szekularizált főpapi javak is. Behozandó a birtok maximum és a létminimum. „Egy embernek pedig utig elég 500 hold”. — Most már, ha minden latifundiumot parasztbirtokká alakítunk át, bizonyos hogy minden radikális reformátor fel csap parasztnak, s hol vesznék annyi latifundiumot, hogy ezt a sok éhes parasztnak kielégítsük? És ha egy embernek utig elég 500 hold, mit szólnak ehhez azok, a kiknek a földosztáskor nem jut 500 hold? Ime, minő különféle alakot ölt nálunk a népbolondítás és mindig talál publikumot, mely felül neki.

A vágsselye—negyedi h. é. vasut közigazgatási bejárását Pallós Armin építési vállalkozó kérelmére a kereskedelemügyi miniszter elrendelte. A bejárást június hó 18. és 19. napjain tartották meg.

Elitelt pánszláv izgató. Trencsénből írják, hogy a Slovenski Tyzdennik volt felelős szerkesztőjének, Porubszky Dusanának egy évi államfogságból és 1200 kor. pénzbüntetésből álló büntetését a Kuria is megerősítette. Porubszky legközelebb megkezdí büntetését a vácsi államfogházban.

Örömből-gyászba. Folyó hó 20-án tartotta esküvőjét a nyitrai plébánia templomában id. Hlavacska József jaskafalvi lakos, Knajbel Ferenc nagykolosi lakos leányával Annával. Esküvő után a nászmenet örömhangok között kikocsizott Jaskafalura a völgy házába. Néhány óra múlva a menyasszony otthon maradt apja rosszul lett s pár pillanat alatt szívvelhűdés következtében meghalt. Ily hamar változott át az öröm könny, gyász könnyé. A hirtelen halál okát a mértékletlen szesz ital élvezetnek lehet betudni. A részegség nemcsak a földi, de sokszor az örök életnek is a megrablója.

„Szép mákvirágok”. A Ny. Sz. egyik mult számában az újdonságok között ilyen című apróságot olvashattunk. A privigyei járás csak két mákvirágjáról volt benne szó, pedig alighanem több is telik az ilyen fajtából.

Sajnos, nálunk Trencsénmegyében egy hatalmas jerichói csokorra való is telnek az ilyen mákvirágokból. Siratni való a mi helyzetünk. Amott lejjebb gyorsabban ismerik fel ezt a „virágot”, a mely mákonynyal telíti meg munkásnépünket — és védekeznek ellene, nálunk a védekezésről nem lehet hallani.

Nincs Trencsén megyének olyan nagyobb községe, ahol legalább egy ilyen mákvirág nem ütött volna tanyát. Úzelmeiről tudnak az emberek, tud a közigazgatás; néha-néha kifakadnak ellene, de a gómlálás terére nem lépnek. Erthető. Hiszen Trencsén megyénk jegyzői karának a fele a „mákvirágos” népből szakadt reánk; természetesen aztán, hogy a faji „erények” rokonszenvéből ki-

folyólag a mákvirágok dúsan virágoznak. De még a főszolgabírák is szeretik eltussolni, vagy észre nem venni az ilyen üzelmeket, hogy a diadalmas fajjal meg ne gyűljek a bajuk — a megyei tisztújításra való tekintettel is, a hol a mi összetartásunk nagyobb dicsőségére könnyen kibuknának.

Nemcsak trencsénmegyei gazdáink, de általában a Felvidék is sányli a munkáshiányt, pedig jutna belőle elég, ha a mákvirágok nem szállítanák Poroszországba. És milyen könnyű, jövedelmező foglalkozás ez! Könnyű azért, mert a mákvirág az ősszel hazatérő gazdákkal a saját korcsmájában összeszűri a levét, néhány liter pálinka ajándékozásával, azok pedig kötelezik magukat a munkások szerződésére; jövedelmező pedig, mert a gazda 5. minden munkás után pedig 2 márkát kapnak. Az így szerződött munkás a legtöbbszőr nem tudja, hová megy munkába, csak tavasz felé látja, hogy Poroszországba viszik. Gazdasági munkába? Oda is, de már többen mennek a gyárakba vagy az építkezésekhez, mert jobban fizetik őket. És milyen nehéz munkába fogják!... Sírva jönnek panaszkodni az otthon maradt asszonyok, hogy férjük, fiók a nehéz munkától beteg fekszik, hogy haza bocsátottak koldusként, vagy hogy ott meghalt...

De azért nem szűnik ezen munkáskivándorlás, mert törvényeink nincsenek paritásban a külföldivel — és más okokból is. Az otthon dolgozó munkást szökése esetén karhatalommal elővezethetik, míg Poroszországból, ha nem tetszik neki, megszökhetik; így hát nem tekintve a határozatlan silányabb díjazást, eltartást, és bánásmódot — a hazaival szemben — legalább „szabadságot” élveznek ott.

Ilyen szabadságra és hazaszeretetre tanítják a mi „mákvirágaink” honi munkásainkat. De azért csak próbálja valaki kétségbevonni ezen mákvirágok hazafiságát, — akkor az egész „magyar” sajtót maga ellen zúdítja.

Mákvirággyomlálás — hol késel az éji homályban?!

Julius.

Pöstyéni színészet. A pöstyéni állandó magyar színtársulat Mezei Béla igazgatása alatt már négy hét óta játszik a pöstyéni nyári színpadon az idegenajku külföldi vendégek meleg pártfogása mellett. E hó 29. és 30-án a nemzetközi galamblovész verseny alkalmával két díszelőadás lesz. Szombaton Rab-Mátyás, vasárnap Gül-Baba kerül színiere.

Olesó és jó nevelőintézet. Az egészséges levegőjű és gyönyörű fekvésű Vácson gimnáziumba járó fiúknak jó nevelést és ellátást nyújt az ottani világi papok vezetése alatt levő Szent József fiúnevelő intézet. Az ellátási díj 40 korona. Egyébként kimerítő prospektussal szolgál az intézet előjárósága Vácson, honvédsor 4. szám.

Villámcsapás. Mult vasárnap, június 23-án éjjel nagy égi háború vonult el Nyitrai völgye fölött, de nem minden nyom nélkül. Jaskafalun a villám Matyaseje testvérek fákkal körülültetett házába becsapott, azt felgyújtotta, minek következtében a ház pár óra alatt teljesen legett. Szerencse a szerencsétlenségben, hogy a zuhogó eső megakasztotta a tűz tovább terjedését. Emberelemben — eltekintve a kisebb égési sebektől — nem esett kár. Az okozott kár elég nagy, de részben megtérül a biztosított összegből.

Inasközvetítés. A budapesti ipari és kereskedelmi munkásközvetítő intézet (VIII. kerület, József-körút 36.) most, midőn a tanév befejeződik s gondoskodni kell az iskolából kikerülő gyermekek sorsáról, arra figyelmezteti a szülőket, hogy ezidő szerint részint fővárosi, részint vidéki mesterek körülbelül ezeröttszáz inast keresnek az intézetnél. Ezek közül a sütők, mézszárosok, molnárok, szabók, cipészek, csizmadiák, az ácsok, kályhások, szobafestők, kéményseprők, az asztalosok, bogvarok, kádárok, kocsifényező és nyergesek, a kovácsok, bádigosok, késművesek, a műszövők, harisnyakötők, kefekötők, könyvkötők, a timárok és fésűsök négyévi tanoncszerződés mellett nemcsak lakást és ételmezést adnak az inasnak, de ruházatot is és azonkívül viselik az odautazási, szerződéses, tanoncoktatási, betegsegélyezési és felszabadítási költségeket is. Ezeknél tehát bármely fiú, aki ép és egészséges és az életének tizenkettedik évét már betöltötte, minden költség nélkül megtanulhatja a mesterséget és így az intézet még a legszegényebb napszám- és földmives-gyermekeknek is alkalmas tud nyújtani arra, hogy iparossá lehessen s ez által az egyébként reája váró napszámokodásnál és cselédkedésnél sokkal kedvezőbb gazdasági és társadalmi helyzetbe jusshasson. Kéri tehát a szülőket, akik ipari pályára szánták a fiaikat, hogy ebbeli szándékukat tudas-

Zoárd-utca 6. sz. házban

egy souteren lakás, mely
három szoba, konyha,
kamra és padlásból áll,

f. évi julius hó 1-től kiadó.

Bővebbet Huszár István könyvkereskedésében.

A zsolnai iparképzésen ezüst érem.
Orsz. Iparegyesülettől ezüst díszérem.

Csernyák József

cipész-üzlete

Nyitra, Bottyán János u. 3.

Ajánlja magát mindennemű

férfi-, női- és gyermek-cipők

elkészítésére. Javítások gyorsan és pontosan eszközöltetnek. Érzékeny lábakra különös figyelem fordítatik. Vidéki megrendelések gyorsan és pontosan eszközöltetnek.

Saját készítményű áruraktár férfi-, női- és gyermek-cipőkben bel- és külföldi divatos bőrökben és mindennemű cipész kellékekben u. m. krémek, fűzők stb. 81. 8-10.

Egy jó családból való fiú

tanulónak felvétetik

Huszár István könyvkereskedésében Nyitrán.

Jó családból való 12-14 éves fiú

tanulónak fölvetetik

Fogelton János fűszer- és gyarmat-áru üzletében Privigyén.

Léteznek drágább gyártmányok, de nem léteznek jobb, szebb és tartósabb a

Weyrauch-féle

borostyán padló-lakknál.

E nagy kelendőségnek örvendő, aránylag olcsó padló-lakknak ajánlom b. figyelmébe.

Kitünőnek bizonyult ugyanezen gyár

SPIRITUSZ-PADLÓMÁZA,

mely teljesen szagtalan, s föelőnye, hogy egy fél óra alatt tökéletesen száraz és tükörfényes marad.

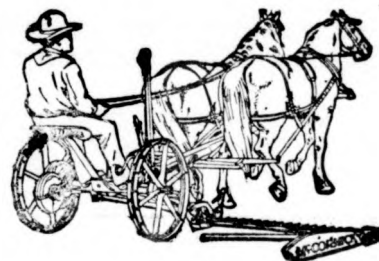
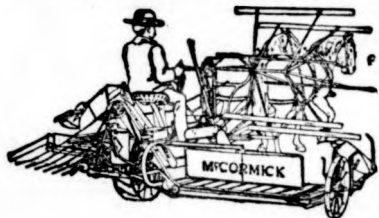
Minden színben kapható: Csernyák István Fia

fűszer, festék, esemege, bor és ásványvíz kereskedőnél Nyitrán.

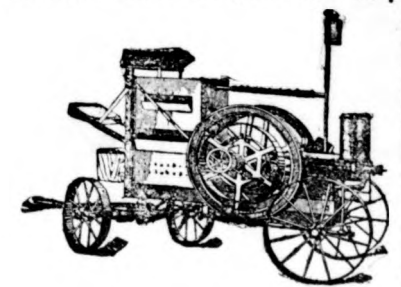
29. 10-10.

Mc Cormick

amerikai aratógép-gyár

igazgatósága és főraktára:
Budapest, V., Alkotmány-utca 12.
Knecht E. John igazgató.
Mc Cormick kévekötő-aratógépei és marokrakó-aratógépei a magyar viszonyoknak megfelelően külön lesznek gyártva.
Ez nem üres frázis, hanem tény!

Összes gyártmányainkról szóló képes katalógusunkat kívánatra bérmentve küldjük.

84. 7-10.

MIT IGYUNK ?

hogy egészségünket megóvjuk, mert csak a természetes szénsavas ásványvíz erre a legbiztosabb óvószert.

Minden külföldit fölülmúl hazánk természetes szénsavas-vizek királya:

a mohai **ÁGNES**-Forrás.

Millenniumi nagy éremmel kitüntetve. Kitűnő asztali, bor- és gyógyvíz, a gyomor-

égést rögtön megszünteti, páratlan étvágygerjesztő, használata valódi áldás a gyomorhajosoknak.

Kedvelt borvíz! Olcsóbb a szódavíznél! Mindenütt kapható!

Főraktár: Aitner Ferenc urnál Nyitrán.

65. 11-30.

Szives figyelem!

Üzlethelyiség-változás!

Tóth Vilmos utca 4. sz. a. házában,

Szives tudomására hozom a m. t. közönségnek, hogy eddigi II. ker. Vármegye-utca 16. szám alatti üzlethelyiségemet elhagyom s 1907. év július hó második felében

(a Szarvas-szálló mellett) a kor igényeinek megfelelő áruházat rendezek be.

Eddigi szolid alapon folytatott üzleti tevékenységem biztat azon reménnyel, hogy m. t. Vásárlóim, Ösmerőseim és Barátaim ezen a helyen még nagyobb mérvben fel fognak keresni bizalmukkal s jóakarató támogatásukkal cégemet azon kellemes helyzetbe juttatják, hogy jó minőségű gyártmányokat minél nagyobb választékban, a legdivatosabb kivitelekben, a lehető legolcsóbb szabott árakban, boesájthassa rendelkezésükre. — Mindazon cikkek, mint pl. kész aljak, bluzok, fátolok, himzések, csipkék, legyezők (és az összes maradékok), melyeket a jövőben tovább vezetni nem szándékozom, míg a készlet tart, 15-50% engedménnyel kerülnek eladásra.

Kiváló tisztelettel Verebély Géza.

Pártoljuk a honi ipart és magyar kereskedelmet ne csak szóval, de tettel!

A Tulipán-Szövetség — Magyar Védő-Egyesület tagja.

A „Felvidéki parcellázó és gazdasági bank” részvénytársaság NYITRA székhelytel.

Vásárol saját számlájára ingatlanokat parcellázás és egészbeni tovább eladás céljából. Elfogad megbízásokat parcellázások keresztülvitelére haszonrészesezés, vagy meghatározott összeg fejében. Közvetít birtokeladásokat és vételeket. Vásárol erdőterületeket kihasználásra, vagy bármily nemű épület-, mű- és tűzifát. Elvállal haszonbérleteket albérleti joggal, e nélkül pedig azok megbízható közvetítését eszközli. Felvállal gőzeke-szántásokat ott, ahol 2000 magyar holdnyi érdekelttség biztosítható. Kedvező feltételek mellett közvetít minden rendű gazdasági szükségleteket. — Ügynöki közbenjárást esetenkénti megállapodás szerint díjazunk.

Részletes felvilágosításokkal készségesen szolgál a bank igazgatósága NYITRÁN.

LOKOMOBILOK, GŐZCSÉPLŐGÉPEK, BENZINMOTOROK,
ARATÓGÉPEK, TALAJMÍVELŐ ESZKÖZÖK,
TELJES MALOMBERENDEZÉSEK, STB. STB.

KIVÁNATRA SZIVESEN KÜLDÜNK ÁRJEGYZÉKET ÉS KÖLTSÉGVETÉST.

MAGYAR KERESKEDELMI RÉSZVÉNYTÁRSASÁG.

A MAGYAR KIR. ÁLLAMVASUTAK GÉPGYÁRÁNAK VEZÉRÜGYNÖKSÉGE, BUDAPEST.

SZUPERFOSZFÁTOT,

Stassfurti kainitot

szavatolt 12.4% tiszta káli = 23—24%
kénsavas káli tartalommal, *** **

Stassfurti kálitrágyasót

szavatolt 40% tiszta káli = 74—76%
kénsavas káli tartalommal, *** **

KOVASAVAS KÁLIT (dohánytrágyázásra)

továbbá mindennemű egyéb **mütrágyaféléket**, azonkívül

RÉZGÁLICZOT (98—99%) elismert kitünő minőségben legolcsóbban szállít a

„HUNGÁRIA” mütrágya, kénsav és vegyi ipar részvénytársaság

Budapest, V. Fürdő-utca 8.

FELTÜNŐ UJDONSÁG!

Delice

Minden hirdetés felesleges, a dohányzó egyszer veszi és többé mást nem szíhat.

legjobb valódi francia

SZIVARKAPAPIR ÉS SZIVARKAHÜVELY.